

MEMORIAL

General Marii Wittek

FUNDACJA GENERAL ELZBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
ul. Podmurna 93, 87-100 Toruń, tel. 0048566522186
e-mail: sekretariat@zawacka.pl www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127 KRS 0000041692

+ Fot. K. S. 91
TAJTELBAUM Niuta GL
no. Witwicka Wanda **ŻOB**

ps. "Niuta"

(1917-1943)

3697/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — TAJTELBAUM Niute
mo. Witwicke Herde
3637 WSK

I/1. Relacja ✓ k. 6, s. 6.

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓ k. 2, s. 2.

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 1, s. 1.

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 17.

VI. Fotografie ✓ 206. fot. I/1/1; I/1/3; II/1.

I/1. Relacja:

- Relacja Niuty Tajtelbaum, napisana przez M. Szeleja i W. Misatela, pnystowa w r. 2007. Fotogr. msp. Kserokopia, k. 2, s. 1-2.
- J. W. Relacja uzupełniowa, Fotogr. Msp. Ksero, k. 2, s. 3-4.
- Biogram Tajtelbaum Niuty oprac. przez E. 2. i J. Kr. do III t. "Słownika UM Kobiet" - 28. II - 2006. Msp. oryg. z odrysowaniem karykami. k. 2, s. 5-6.

Niuta TAJTELBAUM – n.o. Wanda WITWICKA

Urodziła się 31 października 1917 (1918?) r. w Łodzi.

W 1936 r. ukończyła tam gimnazjum. Następnie od 1937 r. była studentką Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warszawskiego. Należała do ZMS i KZMP. Od 1941 r. w ZWW, a od 1942 r. członek PPR i GL pod ps. Niuta, Wanda, Mała Wanda.

W protokóle zeznania mgr. G. Alefa znajdującym się AZIH czytamy: *„Pamiętam jak i dziś, jak do gabinetu w „Centosie”, gdzie wówczas pracowałem zgłosiła się dziewczyna młoda, o długich warkoczach i pięknych, dużych, jasnych oczach. Wyglądała na 16 lat. Zdumiałem się gdy po przywitaniu się za mną powiedziała hasło, znane tylko małej grupie aktywnych bojowników. Popatrzyłem na nią z nieufnością i zdziwieniem. Nie mogłem sobie uprzytomnić, by ta dziewczynka o wyglądzie dziecka mogła być członkiem bojowego aktywu”.*

Była współorganizatorką grup bojowych w getcie warszawskim, instruktorką piątek bojowych. Dostarczała im broń, pomagała w przeprowadzaniu Żydów z getta, zaopatrywaniu ich w dokumenty i ukrywaniu.

Była łączniczką pomiędzy centralą podziemia żydowskiego w getcie warszawskim a sztabem GL. Zorganizowała w getcie pluton kobiecy. Od stycznia 1942 r. była żołnierzem Grupy Specjalnej Sztabu Głównego GL w Warszawie. Została mianowana podoficerem GL.

Brała udział w wielu akcjach bojowych m.in., 17 stycznia 1943 r. w podłożeniu bomby w kinie niemieckim przy ul. Marszałkowskiej 8, 20 kwietnia 1943 r. w ataku na obsługę cekaemu na ul. Nowiniarskiej róg Franciszkańskiej, ostrzeliwujący powstańcze

getto, w zastrzeleniu trzech agentów niemieckich w mieszkaniu przy ul. Chmielnej, 14 maja 1943 r. w akcji na bank „Społem” przy ul. Krakowskie Przedmieście.

Pod koniec czerwca 1943 r. „Wanda”, w składzie specgrupy GL, brała udział w napadzie na lokal firmy krawieckiej Józefa Michalskiego przy ul. Marszałkowskiej 56 gdzie „skonfiskowano” obok ubrań, obuwia, pieniędzy i biżuterii m.in. 1 ołówek, 3 grzebienie, 1 portfel, 1 słoik kremu.

Na temat śmierci „Wandy Witwickiej” są dwie różne informacje. Słownik uczestniczek Walki o niepodległość Polski... podaje że, w dniu 19 lipca 1943 r. została aresztowana przez gestapo i zamordowana w śledztwie na Szucha. Natomiast w protokóle zeznania mgr. G. Alefa czytamy: *„Gestapowcy starali się z wszelką cenę schwytać ją żywcem... Czyhali na nią przez cały rok, aż pewnego dnia udało im się osaczyć ją w jej mieszkaniu. Otoczona szpiclami gestapowskimi i widząc zupełną beznadziejność położenia, zażyła cjankali by żywa nie wpaść im w ręce”*.

Rozkazem personalnym NDWP Nr 212 z dnia 18 kwietnia 1945 r. *„Tajtelbaum Niuta (Wanda) – uczestnik powstania w getcie warszawskim, współorganizatorka partyzantki Gwardii Ludowej”* została odznaczona pośmiertnie Orderem Krzyża Grunwaldu III klasy.

Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, Witwicka Wanda „Członek grupy Bojowej GL pod dowództwem Bartosza ps. Jacka”, została odznaczona pośmiertnie rozkazem Naczelnego Dowódcy Wojska Polskiego Nr 1323 z dnia 24 grudnia 1945 r.

Źródła

A ŻIH, nr 1678, G. Alef, Niuta Tejtelbaum

BKiO KPRP, Im. spis VM PRL 1, s. 217, poz. 1835.

DW UdsKiOR, Imienny spis odznaczonych orderem Krzyża Grunwaldu w latach 1943-1964, s. 489, poz. 3026.

Słownik uczestniczek..., s. 400.

Chodakiewicz M., Gontarczyk P., Żebrowski L., oprac., Tajne oblicze GL-AL i PPR. Dokumenty, Warszawa 1997, t. 1, s. 183-186.

Mark B., Walka i zagłada warszawskiego getta, Warszawa 1959, s. 73, 82, 157, 322-323.

Sobczak K., Powstanie zbrojne w getcie warszawskim, 19.4-16.5.1943r., w: WPH nr 1/1988, s. 102-103, 114-116.

Toruńczyk R., Góra W., red., Kазetemowcy, Warszawa 1963, s. 285.

7 IX 02

TAJTELBAUM Rywka – n.o. Wanda WITWICKA

Urodziła się 31 października 1917 r. w Łodzi. Tam też mieszkała przy ul. Piotrkowskiej 37 przynajmniej do 1937 r.

W 1936 r. ukończyła tam gimnazjum. Od 1937 r. była studentką Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warszawskiego na kierunku historii. Na egzaminach na stopień magistra filozofii, które zdążyła złożyć do czerwca 1939 r. – z historii filozofii starożytnej i średniowiecznej, z głównych zasad nauk filozoficznych oraz z historii średniowiecznej polskiej i powszechnej (u prof. Natalii Gasiorowskiej) – uzyskała oceny dobre.

W Warszawie jako studentka mieszkała do 1938 r. przy ul. Świętokrzyskiej 11 m. 4 a w 1939 r. przy Pańskiej 29.

Należała do ZMS i KZMP. Od 1941 r. w ZWW, a od 1942 r. członek PPR i GL pod ps. Niuta, Wanda, Mała Wanda.

W protokole zeznania mgr. G. Alefa znajdującym się AZIH czytamy: „Pamiętam jaki dziś, jak do gabinetu w „Centosie”, gdzie wówczas pracowałem zgłosiła się dziewczyna młoda, o długich warkoczach i pięknych, dużych, jasnych oczach. Wyglądała na 16 lat. Zdumiałem się gdy po przywitaniu się za mną powiedziała hasło, znane tylko małej grupie aktywnych bojowników. Popatrzyłem na nią z nieufnością i zdziwieniem. Nie mogłem sobie uprzytomnić, by ta dziewczynka o wyglądzie dziecka mogła być członkiem bojowego aktywu”.

Była współorganizatorką grup bojowych w getcie warszawskim, instruktorką piątek bojowych. Dostarczała im broń, pomagała w przeprowadzaniu Żydów z getta, zaopatrywaniu ich w dokumenty i ukrywaniu.

Była łączniczką pomiędzy centralą podziemia żydowskiego w getcie warszawskim a sztabem GL. Zorganizowała w getcie pluton kobiecy. Od stycznia 1942 r. była żołnierzem Grupy Specjalnej Sztabu Głównego GL w Warszawie. Została mianowana podoficerem GL.

Brała udział w wielu akcjach bojowych m.in., 17 stycznia 1943 r. w podłożeniu bomby w kinie niemieckim przy ul. Marszałkowskiej 8, 20 kwietnia 1943 r. w ataku na obsługę cekaemu na ul. Nowiniarskiej róg Franciszkańskiej, ostrzeliwujący powstańcze getto, w zastrzeleniu trzech agentów niemieckich w mieszkaniu przy ul. Chmielnej, 14 maja 1943 r. w akcji na bank „Społem” przy ul. Krakowskie Przedmieście.

Pod koniec czerwca 1943 r. „Wanda”, w składzie specgrupy GL, brała udział w napadzie na lokal firmy krawieckiej Józefa Michalskiego przy ul. Marszałkowskiej 56 gdzie „skonfiskowano” obok ubrań, obuwia, pieniędzy i biżuterii m.in. 1 ołówek, 3 grzebienie, 1 portfel, 1 słoik kremu.

Na temat śmierci „Wandy Witwickiej są dwie różne informacje. Słownik uczestniczek Walki o niepodległość Polski... podaje że, w dniu 19 lipca 1943 r. została aresztowana przez gestapo i zamordowana w śledztwie na Szucha. Natomiast w protokóle zeznania mgr. G. Alefa czytamy: *„Gestapowcy starali się z wszelką cenę schwytać ją żywcem... Czyhali na nią przez cały rok, aż pewnego dnia udało im się osaczyć ją w jej mieszkaniu. Otoczona szpiclami gestapowskimi i widząc zupełną beznadziejność położenia, zażyła cjankali by żywa nie wpaść im w ręce”*.

Rozkazem personalnym NDWP Nr 212 z dnia 18 kwietnia 1945 r. *„Tajtelbaum Niuta (Wanda) – uczestnik powstania w getcie warszawskim, współorganizatorka partyzantki Gwardii Ludowej”* została odznaczona pośmiertnie Orderem Krzyża Grunwaldu III klasy.

22 III Biogram oprac. przez FZ i D.W. do
D.W. III F. "Spartakusie W.K. kobiet" got. 28 II 96 1 komp. D.W. |
Ryzyko
TAJTELBAUM Niuta (1917-1943) n.o. Wanda WITWICKA, przed wojenna członkini młodzieżowych organizacji komunistycznych Pioniera, ZMS i KZMP, od 1941 w ZWW, potem w GL jako „Niuta” łączniczka ŻOB-u z getta warszawskiego do sztabu GL, 1942 krótko zastępca dowódcy łowickiego oddziału partyzanckiego GL, następnie żołnierz Grupy Specjalnej Sztabu Głównego GL w Warszawie, więźniarka Pawiaka

Ryzyko
Niuta Tajtelbaum (vel Tejtelboim) urodziła się 31 X 1917 (lub 1918) w Łodzi w rodzinie zamożnego fabrykanta. Jako uczennica należała do nielegalnego Pioniera, do ZMS i do Spartakusa za co kilkakrotnie wyrzucano ją ze szkół. Po ukończeniu w 1936 gimnazjum podjęła, należąc do KZMP, studia historyczne na Wydziale Humanistycznym UW.

Od 1941 czynna w Warszawie w lewicowym Związku Walki Wyzwoleńczej (ZWW) a od 1942 - będąc członkinią PPR - należała do GL jako „Niuta” (także „Wanda”, „Mała Wanda”). Pełniła funkcję łączniczki pomiędzy centralą podziemia żydowskiego w getcie warszawskim a sztabem GL – umożliwiał jej to „dobry wygląd” blondynki o niebieskich oczach w niczym nie przypominając Żydówki, znała ponadto dobrze język niemiecki. W protokóle zeznania mgr. G. Alefa znajdującym się AŻIHH czytamy: „Pamiętam jaki dziś, jak do gabinetu w „Centosie”, gdzie wówczas pracowałem zgłosiła się dziewczyna młoda, o długich warkoczach i pięknych, dużych, jasnych oczach. Wyglądała na 16 lat. Zdumiałem się gdy po przywitaniu się za mną powiedziała hasło, znane tylko małej grupie aktywnych bojowników. Popatrzyłem na nią z nieufnością i zdziwieniem. Nie mogłem sobie uprzytomnić, by ta dziewczynka o wyglądzie dziecka mogła być członkiem bojowego aktywu”. Posługująca się nazwiskiem Wanda Witwicka „Niuta” była współorganizatorką grup bojowych w getcie warszawskim, instruktorką piątek bojowych, dla których przносиła broń, kolportowała prasę. Pomagała w przeprowadzaniu i ukrywaniu Żydów z getta, zaopatrywała ich w dokumenty. Zorganizowała też w getcie pluton kobiecy ŻOB, którego była dowódcą. W 1942 wyszła z getta i przez krótki czas pełniła funkcję zastępcy dowódcy oddziału partyzanckiego im. L. Waryńskiego, przebywającego w Lesie Walewickim w pow. łowickim, a wkrótce jako podoficer GL została oddelegowana do 8-osobowej Grupy Specjalnej Sztabu Głównego GL w Warszawie pod dowództwo F. Bartoszką ps. „Jacek”. Brała udział we wszystkich akcjach bojowych tej grupy: na początku, a według niektórych źródeł wiosną, 1943 uczestniczyła w zastrzeleniu trzech agentów gestapo mieszkających przy ul Chmielnej – a kiedy okazało się, że jeden z nich przeżył, Wanda w przebraniu lekarki udała się do szpitala i tam zastrzeliła pilnującego izolátky policjanta i trzeciego agenta. Brała też udział 17 I 1943 w podłożeniu

21/6

bomby w kinie niemieckim przy ul. Marszałkowskiej 8. Dnia 20 IV 1943 - w czasie powstania w getcie – brała udział w ataku na obsługę cekaemu przy ul. Nowiniarskiej róg Franciszkańskiej, który ostrzeliwał walczące getto a 14 maja w akcji na bank „Społem” przy ul. Krakowskie Przedmieście. Pod koniec czerwca tr. uczestniczyła w napadzie na lokal firmy krawieckiej Józefa Michalskiego przy ul. Marszałkowskiej 56, gdzie „skonfiskowano” ubrania, obuwie, pieniądze i biżuterię. „Niuta” zginęła, aresztowana 19 VII 1943, a na temat jej śmierci są różne informacje: według jednej 19 VII 1943 została aresztowana przez gestapo w bramie domu, w którym mieszkała przy ul. Poznańskiej i zamordowana w śledztwie na Pawiaku lub na Szucha. Według *Wspomnienie więźniów Pawiaka* została rozstrzelana w ruinach getta; natomiast w protokóle zeznania mgr. G. Alefa czytamy: „*Gestapowcy starali się z wszelką cenę schwytać ją żywcem... Czyhali na nią przez cały rok, aż pewnego dnia udało im się osaczyć ją w jej mieszkaniu. Otoczona szpiclami gestapowskimi i widząc zupełną beznadziejność położenia, zażyła cjankali, by żywa nie wpaść im w ręce*”.

D. br.

Niuta Tajtelbaum Rozkazem NDWP Nr 1323 z 24 XII 1945 została odznaczona pośmiertnie Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari. Ponadto Rozkazem personalnym NDWP Nr 212 z 18 IV 1945 jako „uczestnik powstania w getcie warszawskim, współorganizatorka partyzantki Gwardii Ludowej” została odznaczona pośmiertnie Orderem Krzyża Grunwaldu III klasy.

APAK, T. 3687/WSK; A UW, ap. sygn. 7441; A ŻIH, nr 1678, G. Alef, Niuta Tejtelbaum; BKiO KPRP, Im. spis VM PRL 1, s. 217, poz. 1835; DW UdsKiOR, Imienny spis odznaczonych orderem Krzyża Grunwaldu w latach 1943-1964, s. 489, poz. 3026.

Bartelski L. M., *Getto. Warszawskie Termopile 1943*, Warszawa 1999, s. 119; Chodakiewicz M., Gontarczyk P., Żebrowski L., oprac., *Tajne oblicze GL-AL i PPR. Dokumenty*, Warszawa 1997, t. 1, s. 183-186; Domańska R., *Pawiak – kaźń i heroizm*, Warszawa 1988, s. 393; Grupińska, *Odczytanie listy...*, s. 136-137, 187; Gutman I., *Żydzi warszawscy 1939-1943. Getto-podziemie-walka*, Warszawa 1993, s. 503; Mark, *Walka i zagłada...*, s. 73, 82, 157, 322-323; *Rozkazy...GL*, t. 1, s. 89, 136; Sadkowska-Dąbrowska Z., *Tu każdy kamień pachnie krwią*, Warszawa 2003, s. 180, 25-26, 28-31; *Sł. uczestniczek...*, s. 400; Sobczak K., *Powstanie zbrojne w getcie warszawskim, 19.4-16.5.1943*, w: WPH nr 1/1988, s. 102-103, 114-116; Ślaski, *Polska...*, t. 4, s. 475, t. 5, s. 249; Toruńczyk R., Góra W. (red.), *Kazetomowcy*, Warszawa 1963, s. 285; Wesołowski, *PRL. Kaw. VM...*, s. 94; *Wspomnienia więźniów Pawiaka*, Warszawa 1978, s. 47

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora:
- Wniosek odnowieniowy na nazwisko Witwicka Handa -
Dwa egzemplarze. Msp/Hp. K-2, s. 1-2.

Kancelaria Prezydenta RP do E2
VII 2003

113/0

12/1

B35

pośmiertnie

WNIOSEK ODZNACZENIOWY

117

1. Nazwisko, imię i imię ojca Witwicki Wanda
2. Stopień wojskowy _____
3. Stanowisko i Oddział _____
Przedstawiony do odznaczenia Wituli Militari V kl.
4. Rok urodzenia _____
5. Narodowość _____
6. Udział w wojnie z Niemcami w obronie Ojczyzny (gdzie, kiedy) _____
na spec. grupie zastopiony informacje
dotyczące osób trzecich
7. Czy był ranny, kontuzjowany w wojnie z Niemcami (jakie rany, gdzie, kiedy) _____
8. Od kiedy znajduje się w Armii (w Armii Polskiej, w Armii Czerwonej) _____
9. Przez jaki wojenkomat zmobilizowany _____
10. Jakie posiada odznaczenia wojskowe (za jakie zasługi, Nr. rozkazu, czyj rozkaz i data rozkazu) _____
11. Adres domowy przedstawionego do odznaczenia i adres rodziny _____

Krótki i konkretny opis osobistego czynu bojowego lub zasług.

czynna śmierć bohaterstwa

Za zgodność z oryginałem

Ekspert
[Signature]
Barbara Kruszyńska
9.07.2003

H. Czerwinka mjr.

Dowódca *[Signature]* 12

" 25 " grudnia 1945

Przyjeźdźca M. Sulej (2 kancel. Prezyd. RP)

17/2/2

112

Archi. E2 p. 886/26

pośmiertnie

WNIOSEK ODZNACZENIOWY

1. Nazwisko, imię i imię ojca ^{nowy. obur} Wiktoria Wawla Jaffelbaum Winte

2. Stopień wojskowy _____

3. Stanowisko i Oddział _____

Przedstawiony do odznaczenia Wioheli Militarni V kl.

4. Rok urodzenia _____

5. Narodowość _____

6. Udział w wojnie z Niemcami w obronie Ojczyzny (gdzie, kiedy) _____
w spec. grupie Stenewskiego - Barbonka

7. Czy był ranny, kontuzjowany w wojnie z Niemcami (jakie rany, gdzie, kiedy) _____

8. Od kiedy znajduje się w Armii (w Armii Polskiej, w Armii Czerwonej) _____

9. Przez jaki wojenkomat zmobilizowany _____

10. Jakie posiada odznaczenia wojskowe (za jakie zasługi, Nr. rozkazu, czyj rozkaz i data rozkazu) _____

11. Adres domowy przedstawionego do odznaczenia i adres rodziny _____

Krótki i konkretny opis osobistego czynu bojowego lub zasług.

Wynika z meldunku kwatermistrzowskiego

H. Łowicka mjr.
Dowódca *Województwa*

25 " grudnia 1945

II. Materiały uzupełniające relację:

- Biogram Niuty Tajtelbaum w: "Odczytanie listy" A. Grupińskiej
s. 136 n. Fotogr. Msp. Kserokopia. K. A. S. A.

✓m

Niuta Tajtelbaum, żywa, Wanda Witwicka, urodziła się w 1917 lub 1918 w Łodzi. Jej ojciec był religijnym człowiekiem i zamożnym fabrykantem. Niuta — entuzjastka idei lewicowych — przysparzała rodzinie wielu kłopotów. Należała do nielegalnego Pioniera, Związku Młodzieży Polskiej, Spartakusa, więc wyrzucano ją ze szkół. W 1936 rozpoczęła studia historyczne na Uniwersytecie Warszawskim. Z getta wyszła po Wielkiej Akcji. Wracała tam często jako łączniczka PPR-u i GL-u. Nosila broń, gazety, informacje. Zdaje się, że najczęściej pracowała z Franciszkiem Bartoszkim, należała do jego geelowskiej specgrupy. Brała udział w wielu akcjach miejskich. (Gdzieś zanotowano, że 17 stycznia 1943 ubezpieczała Bartoszka w akcji podłożenia bomby w restauracji Mitropa). Opowiadano o niej taką historię. Do niemieckiego urzędu wchodzi młoda, niska dziewczyna o jasnych, niewinnych oczach. Na głowie ma barwną wiejską chustę, a na ramionach długie słomiane warkocze. W rękę trzyma kobiałkę. Na progu zatrzymuje

Pysioła J. Kuc. 22.11.2015

A. Gryniewicz „Odczytanie listy”

się nieśmiało. Tłumaczy, że ma sprawę osobistą. Zza stołu podnosi się wysoki, barczysty Niemiec z odznakami SS. Ze zdumieniem spogląda na dziewczynę i wykrzykuje: *Gibt es bei euch eine Lorelei?!* Dziewczyna z potulnej wieśniaczki zmienia się w Judytę, wyciąga rewolwer, strzela i znika. Kanwą tej opowieści jest pewnie zdarzenie z początku 1943. Wanda strzelała wtedy do trzech agentów gestapo mieszkających przy Chmielnej. Jeden Niemiec ocalał, rannego zawieziono do szpitala. Wanda przebrała się za lekarkę, śmiało weszła do szpitala, zastrzeliła policjanta pilnującego izolátky i trzeciego agenta. 20 kwietnia w getcie było powstanie. Tego dnia, późnym popołudniem, grupa Bartoszka zaatakowała karabin maszynowy ustawiony na rogu Nowiniarskiej i Franciszkańskiej, który ostrzeliwał ponad murem teren szczotkarzy. Zastrzelili dwóch Niemców i bezpiecznie wycofali się przez park Traugutta. Wśród geelowców była Niuta Tajtelbaum. Wiadomo, że Niemcy długo jej poszukiwali. Wiadomo, że aresztowali ją 19 lipca 1943 w bramie domu, w którym mieszkała, przy Poznańskiej 21. Nie wiadomo, czy zamordowano ją na Pawiaku, czy w alei Szucha.

12270

MS

1. N

Tajtelktrum vel Tajtelboin

2. I, ps.

Ryuka Ninta more to 2 min. each?

3. ur.

1917v

4. st.

.....

5. Org.

GL 2082

5. NAZVISKOE KARTY INFORMACIJE: 17

6. przydz

.....

7. funkcje

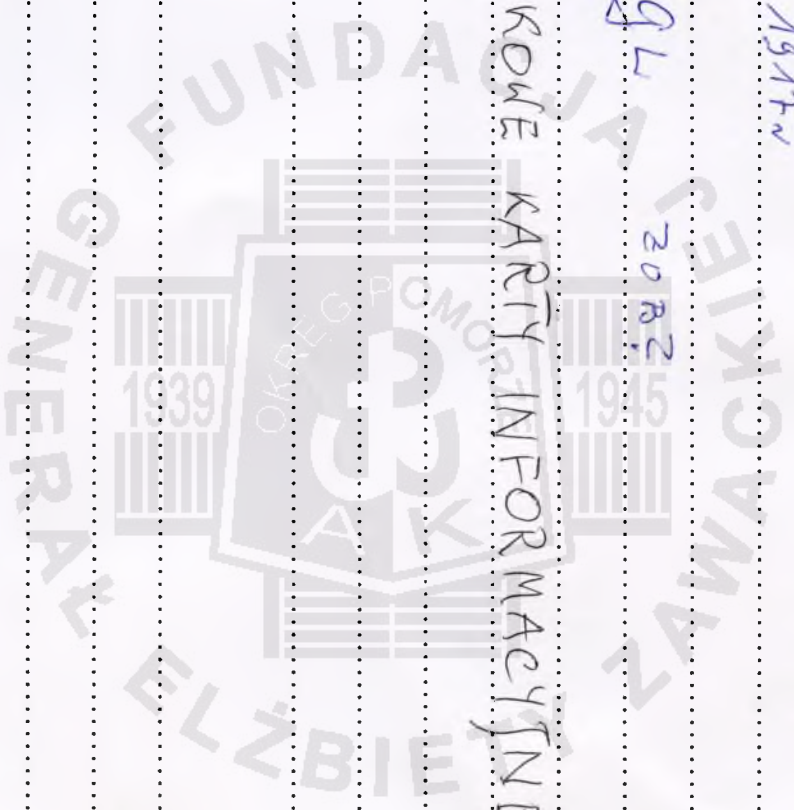
.....

8. nr

..... MM. Karty 554

9. źr.

.....

1 Wesoły: Witwicken Wande, Lotmire, - 1 - 1845.12.24, S. 84

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

brok w ST. Pawłowicz

Mime - Zdjęcie Marka B s 322

i

+

F:3697/NSK K. Grun. III VRL

ZOB

TAJTELBAUM NIUTA

3026. Fajtelbaum Niuta (Wanda), uczestnik powstania w getcie warszawskim - pośmiertnie.
 Rozk.pers.NDWP Nr.212 z dnia 18.04.1945 r.
 Współorganizatorke partyzantki Gwardii Ludowej.
 ABOKRP t.165 s.1

5489

Zob! Jmienney spis poln. k. Grun.
 NSH sygn. 10/56/58

J. Świt. II 2001

✓ M
Tajtelbaum Rynke
vel Teitelbaum Winte

20 years ago Zeitski address ~ Ghetto Wars
providence Indiana Zydlavsky prose ghetto
run neglect in arms, blew up Nazi tanks,
robbed a bank, was captured, tortured, and
killed without betraying her comrades
See also Vera Barke book, below

<http://isd.msc.edu/~netter/holocaust.html>
page 2 row 11

i

VM

EL

TAYTEN BAUM Niute
ps. "Wanda"

1939

1945

Zob. Sedkowska - Dętkowska 2. "Tu każdy kamień
pachnie kwieciem", W-wie 2003, s. 18° (biogr.),
Dokument (biogr. E2) 25-26, 28-31

i

UM

GL

TAJTELBAUM Rywe Niute

ps. "Wende"

1939

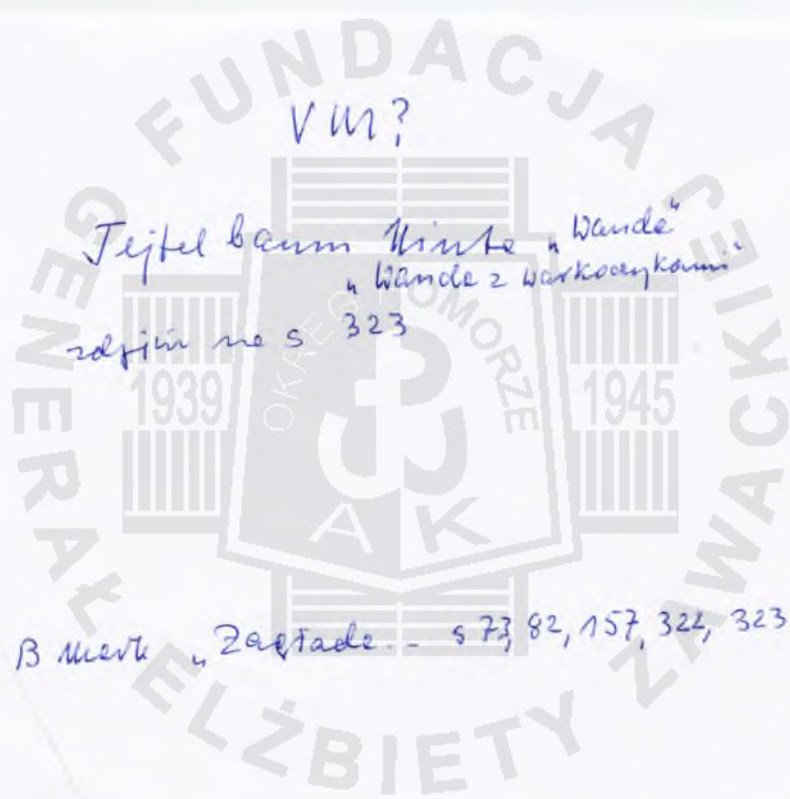
1945

206. słowka "Polska walczyła..."

T. 4, s. 475

T. 5, s. 243

d.kv. 103

VM?

Tyfelbaum Winte u Wandu
u Wandu z Warkoczek
zdjęcie nr 5 323

B. Mest u Zafade - s 73, 82, 157, 324, 323

i

UM

GL

TAJTELBAUM

Rywe

2ob. Bentelesta L.M. "Getto. Warsz. Termopile
1943", W-wa 1999, s. 119

D.k. F03

i

UM

GL

TAJTELBAUM Wende
| Witwicki |

ps. "Niute"

1939

1945

Zob. Wspomnienie więźniów Powiatu, W-wa 1948,
s. 47

D. b. 1109

101/101. E2 /

VIII?

Tejtel barmu kinte

20 IV 1943r. (Ladzin parstam)
odstr. Gubermang qk, w muryach khorogo
nalyryto Zydskie bojamiesko Minte J.
pod d-choom Franciote Boczkosze zaate-
kavat mirmekie zadoga dsiata pny Mowimew-
stny ok qods 7 wiewora - Z kuni cai zebtyd

y Gubman y Zydzi... s 503

VM

ZOB

Mintke Teitelbaum (Teitelbaum) Hana Witwicka

- organized a women's detachment in the Warsaw Ghetto, guided Jewish people out of the Ghetto uprising. Surprised Germans stopped to look at her and she threw a grenade in their faces. (See also Kurzman book, below)

Zob Teitelbaum "Zydzidwa" Archi Z Z p 45/03 B 655
akty wzm pzdni ajze

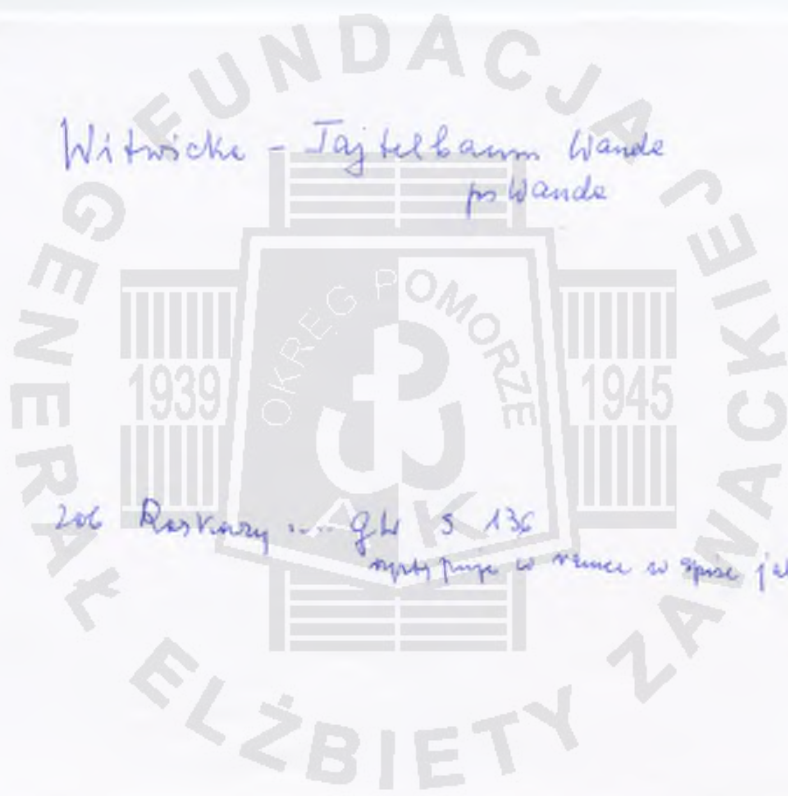
Page 2/112
1 4/11
02/01/2003

IV 03

1	Nazwisko	Imię a Witnicka	Nr. karty 557
2	Imię	Wanda	
3	Data ur./rozmię		
4	Stopień wyszk./tytuł		
5	Organizacja		1945 64P?
6	Przydział org./jedn.		
7	Funkcja		
8	Nr. kryzesa		
9	Źródło	PRL 1	

GL

Witwische - Tajfelbaum Wände
pro Wände

206 Rozkazy ... GL 5 136
mają być w ręce w sprawie jako podległa

i

UM

GL

WITWICKA-TAJLEBAUM Wende
ps. "Wende"

- rozkazem 2 1 XII 1942 r. mianowane
podof. GL

1939

1945

Job. Rozkazy GL, zebra. Turbejske, I, 1,
s. 85

b. k. 18 2001.

UM

SL

Tajtelbaum Niuta Rywa "Witwicka Wanda"
ur. 1918 w Wnie, czt. SL, zm. 09.1943r.
w Wnie na Pamiaku

Księga pochowanych t. II s. 494
(w miejscu nierozdziel.)

YN-K

V M

G. L.
Okr.
Warszawa

Tajtelbaum Niuta Ryca
ps. „Wanda” Mirtche

Należała do gr. specjalnej brygady Głównego
S. Ludowej, uczestniczyła w wielu akcjach boj-
owych wykonywanych na ulicach. Wdróżała
tropioną przez Niemców upadła w ich ręce w VII
1943r. i została zamęczona na brygad. Poim.
odznaczona Krzyżem Granatowym III kl.

Łob. Jerzy Ślaski „Polska Walcząca” t. 1, str. 475
Wyd. Inst. Wyd. „Pax” W-a 1986r.

nr. N. 20031

i

+

UM

TAJTELBAUM Niute

Witwicke Wende/

- dowódca plutonu Kobięcys ŻOB,
żołnierze grupy specjalnej SzGT.
GL

- areszt. 13 VII 1943 r., zamordowana w
gestapo

Zob. Domeniśka, "Powieć - kieżń i heroizm",
W-wa 1988, s. 383

b.k. II 03

PR21
26. WITWICKA Wanda, pośmiertnie
NDWP Nr 1323 z dnia 24. 12. 1945r.

*Członek grupy bojowej GL pod dowództwem Bartoszką ps. Jacka.
„Imienny spis odznaczonych orderem wojennym Virtuti Militari w latach 1943 – 1959” s.217, poz.1835
Biuro Kadr i Odznaczeń Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.*

T. 3687/wsk

GL

TAJTELBAUM Niuta
ps. "Wanda Witwicka"

VI. Fotografie

1. 201j. z książki - ksero, szt. 1

T.3684/
WSK

Miuta Tajtelbaum, „Wanda Witeńska”, „Wanda” (1917–1943), aktywistka PPR, dowódca plutonu kobiecego bojowej organizacji Bloku Antyfaszystowskiego, organizatorka pierwszych grup partyzanckich spośród młodych antyfaszystów getta warszawskiego. Członkini centralnej grupy (do specjalnych poruczeń) Gwardii Ludowej. Zamordowana przez gestapo.

371

"Męczeństwo, walka, zapamiętajcie
Żydów w Polsce"

Tajtelbaum Miuta

TAJTELBAUM Niuta

